

ଓଡ଼ିଶା - ଉପନ୍ୟାସ

মেয়েটির বয়স সাড়ে সাত বছর। তার গায়ে টকটকে লাল রঙের ফ্রক। মাথার চলে লাল
রিবন। হাতে লাল রঙের ছোট হ্যান্ডব্যাগ। মেয়েটি ঢাকা এয়ারপোর্টের লাউজে দাঢ়িয়ে
ব্যাকুল হয়ে কাঁদছে। একটু দূরে তার বাবা-মা। এই দুজনও মেয়ের কানা দেখে চোখ
মুছছেন।

মেয়েটি সবাইকে ছেড়ে একা একা যাচ্ছে ইন্ডোচীন। কামাল আতাতুর্কের জন্মদিনে সারা
বিশ্বের শিশুরা নাচগান করবে। মেয়েটি বাংলাদেশের প্রতিনিধি।

বালিকার কানা দেখে একপর্যায়ে তার মা বললেন, আমার মেয়ে যাবে না। অমি তাকে
ছাড়ব না।

শেষ মুহূর্তে এ ধরনের কথা বলে কোনো লাভ হয় না। মেয়েটিকে প্লেনে উঠতে হলো।
তার বাবা মেয়েটির লাল ব্যাগে দুটি এক শ ডলারের নোট দিয়ে বললেন, তোমাকে অনেক
টাকা দিলাম। তুমি ইচ্ছামতো খরচ করবে।

ମେଯୋଟି ଜୀବନେ ପ୍ରଥମ ହେଲେ ଓଠାର ଉତ୍ତେଜନାୟ, ବାବା-ମା ଛେଡି ଏତ ଦୂରେ ଯାଓୟାର ଦୁଶ୍ଚିତ୍ତାୟ ତାର ଲାଲ ବ୍ୟାଗ ଫେଲେ ନିଃନ୍ତର୍ଣ୍ଣାୟ ହେଲେ ଉଠିଲ ।

ଇନ୍ଦ୍ରାମୁଲେ ତାକେ ଥାକତେ ଦେଓରା ହଲୋ ଏକ ତୁର୍କି ପରିବାରେର ସଙ୍ଗେ । ମେହିଁ ପରିବାରେର ସଦୟସଂଖ୍ୟା ଚାର । ବାବା-ମା, ଏକ ଛେଳେ ଏବଂ ଭ୍ୟାଲଦର୍ଶନ ଏକ ବିଡ଼ଳ ।

ତୁର୍କି ପରିବାରେର ମହିଳା ବଲଲେନ, ତୁମି ଆମାକେ ଡାକବେ ‘ଆମି’ । ତୁର୍କି ଭାଷାଯ ଆମି ହଲୋ ମା । ମହିଳା କଥା ବଲଛେ ଇନ୍ଦ୍ରେଜିତ । ବାଚା ମେଯୋଟି କିଛିହୁ ବୁଝାତେ ପାରାହେ ନା । ମହିଳା ନିଜେର ଦିକେ ଆଙ୍ଗୁଲେ ଇଶାରା କରେ ବଲଲେନ, ବଲୋ ଆମି ।

ବାଚା ମେଯୋ କାଦୋ କାଦୋ ଗଲାଯ ବଲଲ, ଆମି ।

ମହିଳା ଶିଶୁଟିକେ କୋଳେ ତୁଲେ ନିଯେ ବଲଲେନ, ଏକବାର ତୁମି ଆମାକେ ଆମି ଡେକେଛ, ଆମି ସାରା ଜୀବନ ତୋମାର ଆମି ହେବ ।

ବାଚା ମେଯୋଟିର ପରିଚଯ—ତାର ନାମ ମେହେର ଆଫରୋଜ ଶାଓନ ।

ବିଯୋର ପର ଶାଓନକେ ନିଯେ ପ୍ରଥମ ଦେଶେର ବାଇରେ ଯାଚି । ଗନ୍ତ୍ଵା ଇଟ୍ରେରେପର କରେକଟି ଦେଶ । ଶାଓନ ଲଜିତ ଗଲାଯ ବଲଲ, ତୁରକେ ଯାଓୟା ଯାଯା ନା? ଇନ୍ଦ୍ରାମୁଲ ।

ଆମି ବଲଲାମ, ଫ୍ରାନ୍ସ-ଇତାଲି ବାଦ ଦିଯେ ଇନ୍ଦ୍ରାମୁଲ କେନ?

ଆମାର ଅନ୍ୟ କୋଥାଓ ସେତେ ଇଚ୍ଛା କରାହେ ନା, ଇନ୍ଦ୍ରାମୁଲ ସେତେ ଇଚ୍ଛା କରାହେ ।

କେନ?

ମେଖାନେ ଆମାର ଆମି ଥାକେନ ।

ଆମିଟା କୀ?

ତଥନିଇ ତାର ଶୈଶବରେ ଗଲ୍ଲଟି ଶୁନିଲାମ । ପ୍ରବାସେ ଅପରିଚିତ ଏକ ପରିବାରେର ସଙ୍ଗେ ତାର ଦୃଢ଼ଖେର ଦୀର୍ଘ ଦିବସ, ଦୀର୍ଘ ରଜନୀର ଗଲ୍ଲ ଶୁଣେ ସାଥେଇ ବ୍ୟଥିତ ହଲାମ । ଏହି ବାଡ଼ିର ବିଡ଼ାଲଟାର ଭ଱େ ମେ ନାକି ସାରାକଷ ତତ୍ତ୍ଵ ଥାକତ । କୁକୁରେର ମତେ ସାଇଜେର ମୋଟା ଲୋଜେର ଏହି ବିଡ଼ଳ ସୁଯୋଗ ପୋଲେଇ ଲାକ ଦିଲେ କୋଳେ ଉଠିଲ । (ପୁରୁଷ ନାମେ ଆମାର ଏକଟି ବହି ଆଛେ । ବହିଟିତେ ଭୟକ୍ରମ ଏକ ବିଡ଼ାଲେର ଗଲ୍ଲ ବଲା ହେବାହେ । ପାଠକ ଏଥିନ ନିଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ନାମକରଣେର ଶାନ୍ତି ନୁଜୁଲ ବୁଝାତେ ପାରାହେନ?)

ଯା-ଇ ହୋକ, ଆମି ଶାଓନକେ ବଲଲାମ, ଆମି ଅବଶ୍ୟକ ତୋମାକେ ଇନ୍ଦ୍ରାମୁଲ ନିଯେ ଯାବ; ତବେ ଏବାର ନା ।

ତାରପର କେଟେ ଗେଲ ହୟ ବଚର । ଆମାର ଆର ଇନ୍ଦ୍ରାମୁଲ ଯାଓୟା ହେବ ଓଠେ ନା । ଆମେରିକାଯ ଯାଇ, ଇଲ୍‌ଯାନ୍‌ଡେ ଯାଇ, ଶ୍ରୀଲକ୍ଷ୍ୟ ଯାଇ । ଶୁଦ୍ଧ ଇନ୍ଦ୍ରାମୁଲ ବାଦ । କରଣଟା ବଲି, ଆମି ମାନ୍ୟକେ ଚମକେ ଦିଯେ ବିଶ୍ୱାସେ ଅଭିଭୂତ କରତେ ପଚନ୍ଦ କରି । ଶାଓନେର ଜନ୍ୟ ଏକଟି ବିଶ୍ୱାସେ ବ୍ୟବହାର କରତେ ଗିଯେଇ ଦେଇ ହଲୋ ।

ଆମି ଚାଞ୍ଚିଲାମ ତୁରକ୍ରେର ଓହି ମହିଳାର ସାମନେ ଶାଓନକେ ଉପାଶ୍ରିତ କରିବେ ।

ଓହି ମହିଳା କୋଥାଯ ଥାକେନ, ତାର କୀ ଠିକାନା ତାଓ ଜନି ନା । ଶିଶୁକଲା ଏକାଡେମୀତେ (ଯାରୀ ବାଲାଦେଶେର ଶିଶୁଶିଳ୍ପୀ ନିର୍ବାଚନ କରେଛେ) ତେହିଁ ବଚର ଆଗେର କୋନୋ ରେକେର୍ଡ ନେଇ । ତେହିଁ ବଚର ତୋ ଅନେକ ପରେର ବ୍ୟାଗର, ଏଦେର କାହେ ଏକ ବଚର ଆଗେର ରେକେର୍ଡପତ୍ର ଓ ଥାକେ ନା ।

ଆମି ଯୋଗାଯୋଗ କରଲାମ କାମାଳ ଆତାତୁରକ ଫାଉନ୍ଡେଶନେର ସଙ୍ଗେ । ତାରା କମେକ ବଚର ପରପର କାମାଳ ଆତାତୁରକ ଅରଣେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ କରେ । ସବହି ସାରା ପୃଥିବୀର ଶିଶୁଦେର ନିଯେ । ଏଦେର କାହେ ରେକେର୍ଡ ଥାକାର କଥା ।

ଆମି ତାଦେର ସାହାଯ୍ୟେ ଏବଂ ଖାନିକଟା ଇଟ୍ଟାରନେଟ ନାମକ ପ୍ରୟୁକ୍ତିର ସାହାଯ୍ୟେ ଶାଓନେର ଆମିର ଖବର ବେର କରେ ଫେଲଲାମ । ଆମି ଶାଓନକେ ବଲଲାମ, ଚଲୋ, ଇନ୍ଦ୍ରାମୁଲ ଯାଇ । ମେଖାନେ ଏକ ମହିଳାର ଜନ୍ୟ ଶାଢ଼ି ନିଯେ ସେତେ ଚାଚ । ମହିଳା କେ ଠିକ କରେ ବଲୋ ତୋ? ତାର ସଙ୍ଗେ ପରିଚଯ କିଭାବେ? ତୋମାର ଛାତ୍ରୀ ଛିଲ?

ଆମି ଶାଓନେର କୌତୁଳ ବାଡାନେର ଜନ୍ୟ ବିଚିତ୍ର ଭଙ୍ଗିତେ ହାସଲାମ । ଏହି ହାସିର ଅର୍ଥ—ତୋମାକେ ଖୋଲାସା କରେ କିଛିହୁ

ବଲବ ନା । ତବେ ତୋମାର ଅନୁମାନ ସତି ହତେଓ ପାରେ ।

ବାଂଲା ଭାଷାଯ ‘ଶୁଭସୂଚନା’ ଶବ୍ଦଟି ବହଳ ବ୍ୟବହାର କରତେ ପାରଲାମ ନା । ଏୟାରାପାଟ ଥେକେଇ ଆମାର ଇନ୍ଦ୍ରାମୁଲ ଭାଗରେ ଅଶୁଭ ସୂଚନା । ସ୍ଥାନୀୟ ଭାଷା କଥା ବୁଝାତେ ପାରାହେ ନା । ମହିଳା ନିଜେର ଦିକେ ଆଙ୍ଗୁଲେ ଇଶାରା କରେ ବଲଲେନ, ବଲୋ ଆମି ।

ଏୟାରାପାଟ ଥେକେ ହୋଟେଲେ ଯାବ । ଟ୍ୟାଙ୍କି ଭାଡ଼ା ହାନୀଯ ମୁଦ୍ରା ଦିତେ ହେବ । ଆମି ଏକ ଶ ଡଲାର ଭାଙ୍ଗାଇଲାମ । ତିନଟା ପଞ୍ଚଶିଶ ଲିରାର ମୁଦ୍ରା ପାଓୟା ଗେଲ । ଭାଡ଼ାର ବ୍ୟବହାର କରେ ଆମି ଟ୍ୟାଙ୍କିତେ ଉଠିଲାମ । ଆଧିକାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟ ପାଇଁ ପଞ୍ଚଶିଶ ଲିରା ଦାଙ୍ଗାଲ । ହୋଟେଲେର ନାମ ଗ୍ରାନ୍ଡ ଇନ୍ଡ୍ରୁଜ । ମିଟାରେ ୩୦ ଲିରା ଉଠିଲାମ । ଆମି କ୍ୟାବଚାଲକକେ ଏକଟା ପଞ୍ଚଶିଶ ଲିରା ନୋଟ ଦିଲାମ । କ୍ୟାବଚାଲକକେ ଆରେକଟି ନୋଟ ଦିଲାମ ।

ଆମି ହତ୍ତଭବ ସତିଇ କ୍ୟାବଚାଲକକେ ହାତେ ଏକଟା ପାଁଚ ଲିରାର ନୋଟ । କରେକ ମୁହଁରେ କରେକ ନାମ ବ୍ୟବହାର କରେ ଆମି ବିଭାବ ହଲାମ । ପଞ୍ଚଶିଶ ଲିରା ଏବଂ ପାଁଚ ଲିରା ଦେଖାଇ ଆମି ଏକବିକଳ ଏକରକମ । ଏକବାର ମନେ ହେଲେ ମାନିଚେଙ୍ଗାର କି ଆମାକେ ପଞ୍ଚଶିଶର ବଦଳେ ପାଁଚ ଲିରା ଦିଲେଛେ?

କ୍ୟାବଚାଲକକେ ଆରେକଟି ନୋଟ ଦିଲାମ ।

ମେଦିନ ଦୁର୍ପରୀ କ୍ୟାବ ନିଯେ ଶହର ଦେଖାଇ ବେର ହେବାହେ । ଆମି ଆବାର ଏକଟା ପଞ୍ଚଶିଶ ଲିରାର ନୋଟ ବେର କରଲାମ । କ୍ୟାବଚାଲକରେ ହାତେ ଦିତେଇ ସେ ବଲଲ, ପାଁଚ ଲିରା କେନ ଦିଲେ? ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବୁଲାଲାମ, ବିଦେଶିଦେଇ ଠିକାନୋତେ ଏଟା ଏଦେର ବହଳ ବ୍ୟବହାର ଟେକିନିକ ।

ଏହି କ୍ୟାବଚାଲକରେ ସଙ୍ଗେ କଥା ଚାଲାଚାଲି ଅର୍ଥହିନ । ସେ ଚୋଖ-ମୁଖ ଶକ୍ତ କରେ ଏକଟି ପାଁଚ ଲିରାର ନୋଟ ଧରେ ଆହେ । ଶାଓନ ବଲଲ, ତୋମାକେ ପଞ୍ଚଶିଶ ଲିରାର ନୋଟ ଦେଇଯା ହେବାହେ, ଆମି ଦେଖାଇ ।

କ୍ୟାବଚାଲକ ବଲଲ, ଏହି ଦେଖୋ, ତୋମାଦେର ଦେଓଯା ନୋଟ ତୋ ହାତେ ଧରେ ଆହି । ଆମି ବଲଲାମ, ତୋମାର ହାତସାଫାଇ ଦେଖେ ମୁଢ଼ ହେବାହେ । ତୋମାକେ ଆବାର ଏକଟା ଦେଖି । ଆମି ଏକଟା ତଥ୍ୟ ଜାନତେ ଚାହିଁ, ତୁମି କି ମୁସଗମାନ?

ସେ ବଲଲ, ହୟ ।

ଆମରାଓ ମୁସଗମାନ ।

ସେ ବଲଲ, ସାଲା ମାଲେକମ ।

ଆମି ବଲଲାମ, ଓ୍ୟାଲାଇକ୍ରମ ସାଲାମ । ମୁସଗମାନ ହିସେବେ ତୁମି ଆମାର ଭାଇ । ଭାଇ ହେବେ ଏକଟା ଉପଦେଶ ଦିଇ-ତୁମି ମାନ୍ୟ ଠିକିଯେ ବେଶ ଦୂର ସେତେ ପାରବେ ନା ।

ଆମି ଆରେକଟି ପଞ୍ଚଶିଶ ଲିରାର ନୋଟ ବେର କରଲାମ । କ୍ୟାବଚାଲକ ବଲଲ, ଠିକ ଆହେ, ତୋମାଦେର ଆର ଟାକା ଦିଲେ ହେବେ ନା ।

ତୁମି କି ଶ୍ଵିକାର କରଇ ସେ ହାତସାଫାଇ କରେଛ?

କ୍ୟାବଚାଲକ ବିଡ଼ିବିଡ଼ କରେ ତୁର୍କି ଭାଷା କୀ ସେବ ବଲଲ । ତାର ଚାଥ ଆଗେ ମତେଇ ଶକ୍ତ ହେବେ ଆହେ ।

ଶାଓନ ବଲଲ, ଏହି ବଲଲ କିମ୍ବା କିମ୍ବା କରା ବାଡି?

ଆମି ବଲଲାମ, ବାଇଶ ବଚର ଆଗେ ତୁମି ଏହି ବାଡିତେ କିଛିଦିନ ଛିଲେ । ମାରିଯା ନାମେର ଏକଜନ ମହିଳା ତୋମାକେ ମାରେ ମତେ ଆଦର କରେଛିଲେ । ତୁମି ତାଙ୍କେ ଡାକତେ ‘ଆମି’ ।

ଶାଓନ ବିଶ୍ୱାସେ ଅଭିଭୂତ ହେବେ ବିଡ଼ିବିଡ଼ କରେ ବଲଲ, Oh God! Oh God!

ରାଜପୁତ୍ରେର ମତୋ ରୂପବାନ ଏକ ସ୍ଵରକ ଦରଜା ଖୁଲଲ । ଆମରା କି ଜୀବନେ ଏସେଛି ଶୁନେ ସ୍ଵରକ ଶାଓନେର ମତେଇ ବିଶ୍ୱାସେ ଅଭିଭୂତ ହେଲୋ ।

ଶାଓନ ବଲଲ, ଆମି କୋଥାଯ? ଆମି ଆମିର ଜନ୍ୟ ଏକଟା
ଉପହାର ଏନେଛ ।

ଯୁବକ ବଲଲ, ଆମାର ମା ଦଶ ବହୁର ଆଗେ ମାରା ଗେଛେ ।
ଆମି ତୋମାକେ ଚିନତେ ପେରେଛି । ତୁମି ବାଡ଼ିତେ ସତକଣ ଥାକତେ
ତତକଣଗିରି କାଂଦତେ । ତୁମି ଆସେ ଆମାର ସଙ୍ଗେ, ତୋମାକେ ଏକଟା
ଜିନିସ ଦେଖାବ ।

ଯୁବକ ଶାଓନକେ ତାର ମାଯେର ସାରେ ନିଯେ ଗେଲ । ସାରେର
ଦେୟାଲେ ଅନେକ ଛବିର ସଙ୍ଗେ ଏକଟି ଛବି ଆଛେ—ମାଖାୟ କ୍ଷାର୍କ
ଦେଓୟା ଏକ ମହିଳା ଛୋଟ ଶାଓନକେ କୋଳେ ନିଯେ ଦାଁଡିଯେ
ଆଚେନ ।

ଏହି ଛବି ଦେଖେ ଶାଓନ କାଂଦିଲ । ଯୁବକ ବଲଲ, ଛୋଟବେଲାଯ
ତୁମି ସେମନ କାଂଦତେ ଏଖନେ ତୋ ଦେଖି କାଂଦୋ । ତୋମାର କାନ୍ନାର
ଅଭ୍ୟାସ ଏତ ଦିନେନ୍ତି ନଷ୍ଟ ହେଯି ।

ଯୁବକର ନାମ ଇଯାସିର କିମ୍ବା ଇଯାସି । ମେ ବିବାହିତ । ଏକ
ସଭାରେ ଜ୍ଵଳକ । ତାର ଜ୍ଵଳିର ନାମ ଆର୍ଦା । ମେଓ ସ୍ଵାମୀର ମତୋଇ
ଝାପେ-ସୌନ୍ଦର୍ୟ ବଲମଳ କରିଛେ ।

ଦୁଇମିନିଟ ପାଇଁ ହେଯିଲି, ଇଯାସିର ବଲଲ, ଦୀର୍ଘ ଭ୍ରମଣେ ନିଶ୍ଚରିଇ
ତୋମରା ଛାନ୍ତ । ଚଲୋ, ତୋମାଦେର ହୋଟେଲେ ନିଯେ ଆସି ।
ତୋମରା ବିଶ୍ରାମ କରୋ ।

ଆମି ବିଶ୍ଵିତ ହେଯେ ଶାଓନର ଦିକେ ତାକାଳାମ । ଏରା ତୋ
ଆମାଦେର ବସନ୍ତେ ବେଳେନି । ମାଯେର ଶୋବାର ସବ ଥେକେଇ ବିଦାଯ
କରେ ଦିଚେ ।

ଶାଓନ ଶୁକନା ଗଲାଯ ବଲଲ, ଆଜ୍ଞା, ଠିକ ଆଛେ ।

ଇଯାସିର ତାର ଜ୍ଵଳିର ନିଯେ ଆମାଦେର ହୋଟେଲେ ନାମିଯେ
ଦିତେ ଏଲ । ଆମି ଖାନିକଟା ଆବାକିଇ ହଲାମ । ଏମନ ବିଶ୍ଵାକରି
ପୁନର୍ମିଳନୀର ପରେ ଏରା ଆମାଦେର ଏକ କାପି ଚା ପ୍ରୋତ୍ତେ ବଲଲ
ନା? ଏହି ଭଦ୍ରତା ତୋ ଆମାଦେର ପ୍ରାପ୍ତ ଛିଲ ।

ହୋଟେଲେ ଆମାଦେର ରମେ ଢକେ ଇଯାସିର ଓ ତାର ଜ୍ଵଳିର
ଆମାଦେର ବ୍ୟାଗ, ସୁଟକେସ ତୁଳେ ବଲଲ, ଚଲୋ । ଯେ କିନି
ଇନ୍ତ୍ରାସ୍ତୁଲ ଥାକର ଆମାଦେର ସଙ୍ଗେ ଥାକବେ । କୋଳୋ କଥା ଶୁନିବ
ନା । ତୋମରା ସେତେ ନା ଚାଇଲେ ତୋମାଦେର ବ୍ୟାଗ, ସୁଟକେସ ନିଯେ
ସାବ । ପାସପୋର୍ଟ ଜ୍ବନ କରିବ ।

ଆମି ବଲଲାମ, ଆଗାମୀକାଳ ଦୁପୁର ଟୋଟାଯ ଆମାର ଫ୍ଲାଇଟ ।

ଇଯାସିର ବଲଲ, ତୁମି ବଲଲେ ତୋ ହବେ ନା । ଆମି ବଲବ
କିନି ତୋମାର ଫ୍ଲାଇଟ ।

ଇଯାସିରର ଜ୍ଵଳିର ତୁରି ଭାଯା କି ଯେନ ବଲଲ । ଛଢାର ଛନ୍ଦେ
ଅନ୍ୟମଳ ନିଯେ ବଲଲ । ଇଯାସିର ଜ୍ଵଳିର କଥା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରନ । ମେ
ଗନ୍ତିର ଗଲାଯ ବଲଲ, ଆମାର ଜ୍ଵଳିର ଏକଟି ତୁରି ଥିବାଦ ବଲେଛେ ।
ପ୍ରବାଦେର ଅର୍ଥ—

‘ସେଚ୍ଛାୟ ଯେ ଆସେ, ସେଚ୍ଛାୟ ଚଲେ ଯାଯ, ମେ ଅତିଥି ନା ।
ସେଚ୍ଛାୟ ଯେ ଆସେ ସେଚ୍ଛାୟ ସେତେ ପାରେ ନା

ମେ-ଇ ଗ୍ରିୟ ଅତିଥି’ ।

ଆମି ଦୀର୍ଘ ନିଃଶ୍ଵାସ ଫେଲଲାମ । ବୁବାତେଇ ପାରାଛି,
ଭାଲୋବାସାର ଅତ୍ୟାଚାରେ ଜର୍ଜରିତ ହେତେ ହେବେ । କାରୋ ବାଡ଼ିତେ
ବାସ କରା ଆମାର ଜନ୍ୟ ଅତି କଷ୍ଟକର ବିଶ୍ୟ । ଅନେକ ବାଡ଼ିତେ
ଓଠୀ ମାନେଇ ତାଦେର ନିୟମକାନୁନେ ବନ୍ଦି ହେଯ ଯାଓଯା । ଆମାର
ପ୍ରଧାନ ଚିନ୍ତା ସେ ସବାର ଥାକତେ ଦେବେ ତାର ସଙ୍ଗେ
ଅୟାଟାଟ ବାଥର୍ରମ କି ଆଛେ? ନାକି ଗନ୍ଧବାଥର୍ରମ ବ୍ୟବହାର
କରତେ ହେବେ । ଇନ୍ତ୍ରାସ୍ତୁଲ ହଟୋରୋପେର ଶହର । ହଟୋରୋପେର ବେଶିର
ଭାଗ ବାଡ଼ିତେ ଏକଟା ବାଥର୍ରମ ।

ମୁଖ ଭୋତ୍ତା କରେ ଇଯାସିରର ଗାଡ଼ିତେ ବସେ ଆଛି । ଛୋଟ ପୁତ୍ର
ନିନିତ ଆର୍ଦାର କୋଳେ । ନିନିତ ତାର ନିଜେର ଭାଯାର କଥା ବଲେ
ଯାଚେ । ତାର କଥା ଶେଷ ହେଯାମାତ୍ର ଆର୍ଦା ବଲଛେ, ‘ଶୁଣେ ଗୁଲେ ଗୁଲେ

ଆମି ଜାନତେ ଚାଇଲାମ, ଗୁଲେ ଗୁଲେ ଶଦେର ମାନେ କି?
ଆର୍ଦା ବଲଲ, ବାଇ ବାଇ ।

ଆମି ଆବାରି ଦୀର୍ଘ ନିଃଶ୍ଵାସ ଫେଲଲାମ । ଆଗାମୀ କରେକ
ଦିନେର ଜନ୍ୟ ବାକ୍ତିଗତ ସୁଧ-ଶାନ୍ତି ଗୁଲେ ଗୁଲେ ।

ଗାଡ଼ି ଉଚ୍ଚ-ନିଚୁ ରାନ୍ତା ଦିଯେ ଚଲାଇ । ଶାଓନ କୌତୁହଳୀ ହେୟ
ଦେଖାଇ । ବିଦେଶେର କୁନ୍ଦ ତୁଚ୍ଛ ବିଶ୍ୟ ଓ ତାର କାହେ ମୋହନୀୟ । ମେ
ଜାନତେ ଚାଇଲ, ଇନ୍ତ୍ରାସ୍ତୁଲ ଦେଖାର କି ଆଛେ?

ଇଯାସିର ବଲଲ, ଇନ୍ତ୍ରାସ୍ତୁଲ ଦେଖାର କିଛୁ ନେଇ ।

ଶାଓନ ବଲଲ, ମେ-କି! ଟାପକ୍ୟାପି ପ୍ଯାଲେସ!

ଇଯାସିର କାଠିନ ମୁଖ କରେ ବଲଲ, ଫାଲତୁ! ତାବେ ଏକରାତେ
ତୋମାଦେର ବେଲିଡ୍ୟା ଦେଖାତେ ନିଯେ ଘାବ । ଏଟା ଦେଖାର ମତୋ ।

ଦୁଇ.

ଭରମକାହିନୀ ଲେଖାର କିଛୁ ‘ଫର୍ମଲା’ ଆଛେ । ଏହି ଫର୍ମଲାଯ ସେ
ଶହର ଯାଓଯା ହେୟ, ତାର ଇତିହାସ-ଏତିହ୍ୟ ତୁଲେ ଧରା ହେୟ ।
ବିଶେଷ ବିଶେଷ ହାପନାର ଟାଙ୍କିଖ କରାତେ ହେୟ । ତାର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ
ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାତେ ହେୟ । ପାଠକ ମେନ ପଡ଼େଇ ବୁବେ ମେନ ଲେଖକ
ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରିଶ୍ରମୀ ଏବଂ ଜାନୀ । ଲେଖକରେ ଜାନୀ ହତେ ତେମନ
ପରିଶ୍ରମ କରାତେ ହେୟ ନା । ଟ୍ୟାରିଷ୍ଟରେ ଜନା ବେର କରା ଚାଟି ଚାଟି
ବୁକଲେଟେ ଅନେକ ଲେଖା ଥାକେ । ମେଥାନ ଥିକେ ‘ଟାକଲିଫାଈ’
କରାଲେଇ ହେୟ । ଇନ୍ଟାରାନେଟରେ କଲ୍ୟାଣେ ଏଖନ ଅବଶ୍ୟ ଚାଟି ବହିଓ
ଲାଗେ ନା । କମ୍ପ୍ୟୁଟାରରେ ସାମନେ ବସେ ଇନ୍ତ୍ରାସ୍ତୁଲର ଗୁଗଳ ସାର୍ଟ
ଦିଲେଇ ହେୟ ।

ଭରମକାହିନୀକୁ ରାନ୍ତା କରାର ବିଶେଷଟିର ପ୍ରତିତ ଲେଖକକେ
ଲକ୍ଷ ରାଖେ ହେୟ । ଭରମଗ ମଜାର ଘଟନା (ବେଶିର ଭାଗଇ
ବାନାନୀ) ଏବଂ ଦୂର୍ଘଟନା (ଏଟାଓ ବାନାନୀ) ବିଭିନ୍ନ ଭାଗିନୀ
ବିଭିନ୍ନ ବିଭିନ୍ନ କାନ୍ତିର କାନ୍ତିର (କ୍ରପବତୀ) ମନ୍ଦେ
ବାଂଲାଦେଶ ସମ୍ପର୍କେ କଥାବାର୍ତ୍ତ ଥାକେ । କ୍ରପବତୀ ବାଲାଦେଶ
ବିଷୟେ ଅଭି ଥାକେନ । ତାକେ ଜାନ ଦେଇଯା ହେୟ ।

ଲେଖକାହ୍ୟୋଗ୍ୟ ହାପନାର ସାମନେ ଲେଖକରେ ଛବି ଛାପା ହେୟ ।
ଛବିର ନିଚେ କ୍ୟାପଶନ ଥାକେ । ଉଦାହରଣ—‘ହାଯା ସୁଫିଯା । ମୁଖ୍ୟ
ହେୟ ଦେଖାଇଲ ଲେଖକ । ବାମ ଥେକେ ବିଟାଯିଜନ ।’ ଏହି ବିବେଚାଯ
ଭରମକାହିନୀ ଲେଖା ଯାଇ ଆମି ମୋଟାମୁଟି ବ୍ୟର୍ଥ । କୋଥା କିନ୍ତୁ
ଗେଲେ ନିଜେର ଭାଲୋ ଲାଗାର ଅଂଶଟିଇ ଆମାର ଲେଖାଯ ପାଧାନ୍ୟ
ପାଇଁ । ଶୁଭରେ ବିଶେଷତ ବା ରହୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଆମି କିନ୍ତୁ କଥନେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା
ହେତେ ହେୟ । ଦୁଇ ଦିନ ଥିକେ ଭରମକାହିନୀର ଲେଖକ ଲିଖିତେ
ପାରେନ ‘ଇନ୍ତ୍ରାସ୍ତୁଲ ଆଟଚିଲିଶ ସଂତ୍ରି’ କିଂବା ‘ଇନ୍ତ୍ରାସ୍ତୁଲ ଦୁଇ ହାଜାର
ନୟ ଶ ଆର୍ଟିପ୍ ମିନିଟ୍’ । ଆମି କଥନୋ ଲିଖିବ ନା ।

ଇନ୍ତ୍ରାସ୍ତୁଲ ଭରମଗ ଏକ ପର୍ଯ୍ୟାଯେ ଶାଓନ ଜିଜେସ କରଲ, ଏହି
ଶହରେ ବିଶେଷତ ହେୟ ପଥେଘାଟେ

ଆମି ବଲଲାମ, ଏହି ଶହରେ ବିଶେଷତ ହେୟ ପଥେଘାଟେ
ଅନେକ ଲେଜ-ମୋଟା ବିଡଲ ମନେର ଆନନ୍ଦ ଘୁରେ ବେଢାଇଁ ।

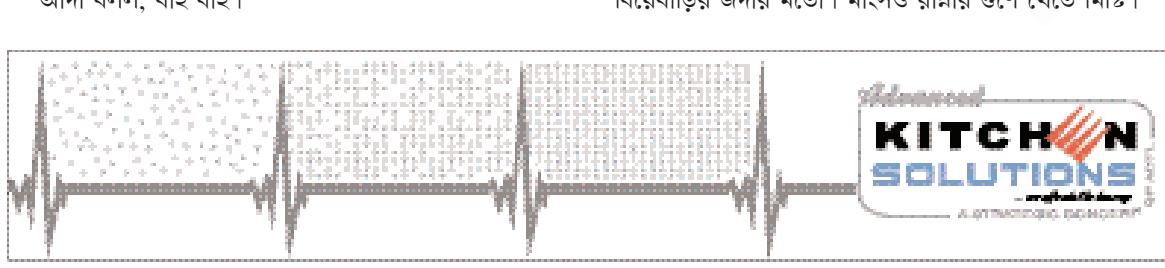
ଶାଓନ ବଲଲ, ଏତ ବଢି ଶହର ଏହି ବିଡଲ ତୋମାର ଚାଇଁ
ପଡ଼ଲ? ।

ଆମି ବଲଲାମ, ହୁଁ । ଚାକାର ପଥେଘାଟେ ଅନେକ କୁକୁର ଘୁରେ
ବେଢାଇଁ ଦେଖା ଯାଇ, ବିଡଲ ଦେଖା ଯାଇ ନା ।

ଶାଓନ ବଲଲ, ତୁମି ବିରକ୍ତ ହେୟ ଆଛ କେନ?

ଆମି ବଲଲାମ, ତୋମାର ଆମି ପରିବାରେ ଚକରେ ପଡ଼େ
ବିରକ୍ତ ହେୟ ଆଛି । ଚକର ଥେକେ ବେର କରାର ବ୍ୟବଶୀ କରାର,
ଆନନ୍ଦ ନିଯେ ଇନ୍ତ୍ରାସ୍ତୁଲ ଦେଖାବ ।

ଚକର ଥେକେ ବେର ହେୟାର କୋନୋ ଲକ୍ଷଣ୍ଟ୍ରେ ପାଞ୍ଚିଲା ।
ଇଯାସିର ତୁରି ଖାରାରଦାବାରେ ଆୟୋଜନ ଓ ପରିକଳନା କରେଇ
ଯାଚେ । ଆମାଦେର ଜନ ତିନବେଳେ ‘ପିଲାଉ’ (ପୋଲାଗ୍?) ରାନ୍ତା
ହେୟ । ପିଲାଉ ମୋଟାମୁଟି ଅଥାଦ ଏକଟି ଖାଦ୍ୟବାର୍ତ୍ତ । ଅଚୁର ଜିରା
ଏବଂ କିଶମିଶ ଦେଇ ଆଧା ସେନ୍ଦ୍ର ସି ମାଖାନୋ ଭାତ । ଧେତେ
ବିଯେବାଡ଼ିର ଜର୍ଦାର ମତୋ । ମାଂସ ରାନ୍ତା ଗୁଣ ଖେତେ ମିଷ୍ଟି ।

ସାତ ଦିନେର ମଧ୍ୟେ ମୁକ୍ତିପଗ୍ନ ଏଲେ ତାଦେର ମୁକ୍ତି ଦେଓଯା ହବେ, ତବେ ସାତ ଦିନ ପର ଥେକେ ତାରା ସାଦି ଗାନବାଜନା-ନୃତ୍ୟ ଶେଖା ଶୁରୁ ନା କରେ ତାଦେର ଜନ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା କରଛେ ଭୟବହାର ଶାସ୍ତି ।

ଦୁଇ ବୋନ ସାତ ଦିନ ପରାତ ହକ୍କମ ମାନଲ ନା । ସୁଲତାନେର ନିଦେଖେ ଚାମଡାର ଥିଲେନେ ଭାବେ ତାଦେର ନିକ୍ଷେପ କରା ହଲୋ ବସଫରାସ ପ୍ରଣାଳିତେ ।

ଗଲ୍ଲେର ଶୈୟ ଅଂଶ ଆଛେ । ସାଗରେ ନିକ୍ଷେପେର ପରପରାରୁ ହତଭାଗିନୀ ଦୁଟିର ବାବା ନିଯେ ମୁକ୍ତିପଗ୍ନ ନିଯେ ଉପର୍ତ୍ତିତ ହଲେ ।

ଅଟୋମାନ ସୁଲତାନରା ରାଜତ୍ବ କରେଲେନ ଥାଯି ସାଡେ ଛୟା ଶ ବହର । ସୁଲତାନ ଛିଲେନ ସର୍ବମୋଟ ୩୬ ଜନ । ଏକଜନ ମାତ୍ର ସାତ ବହର ବୟାସେ ସୁଲତାନ ହନ । ତାର ନାମ ମାହମୁଦ (Mahmood the fourth).

ଏକଜନ ସୁଲତାନେର କଥା ଆମି ଆନନ୍ଦେର ସଙ୍ଗେ ବଲବ । ଆମି ଲଭିତ, ତାର ନାମ ମନେ କରତେ ପାରଛି ନା । ସେ ବହି ପଡ଼େ ତାର ସମ୍ପର୍କେ ଜେନେଚିଲାମ, ସେଇ ବହି ନିଉ ଇରିକେ ଫେଲେ ଏସେଛି । ଗାୟକ ଏଥ ଆଇ ଟୁଟୁଲେର ଓପର ଦାଯିତ୍ବ ଛିଲ ବହଟି ନିଯେ ଆସାର । ସେ ବଲେଛିଲ, ‘ଶ୍ୟାର, ଆପନାର ଏହି ବହି ନା ନିଯେ ଆମି ଫେନେ ଉଠିବ ନା । ଆମାର ଓୟାଦା ।’ ସେ ବହି ଫେଲେ ଗିଟାର ନିଯେ ବିମାନେ ଉଠେଛେ ।

ଯାଇ ହୋକ, ଆମାର ପଢନ୍ତର ଏହି ସୁଲତାନେର କଥା ବଲ । ତିନି କଥିଲେ ହାରେମ ସୁନ୍ଦରୀଦେର ଦିକେ ଚୋଥ ତୁଳ ତାକାନନି । ତିନି ଲୋହ ବସାନୋ ଜୁତା ପରତେନ । ସଖନ ହାଁଟିଲେନ ଠକ୍କଠକ ଶ୍ଵର ହତେ । ତିନି ଘୋଷା କରେଛିଲେନ, ‘ହାରେମର ମେଯରୋ ଜୁତାର ଠକ୍କଠକ ଶ୍ଵର ଶୁଣେ ଯେଣ ଲୁକିଯେ ଯାଯ । ତାଦେର ସାବଧାନ କରାର ଜନ୍ୟାଇ ଆମି ଏହି ଜୁତା ପରାଇ ।’

ଏହି ସୁଲତାନ ମିନିଯୋଚାର ପେଇଟିଂରେ ମହାଭଳ୍ଜ ଛିଲେ । ପାରସ୍ୟ ସହାଟ ଶାହ ତାମାଙ୍ଗେର କାହେ ତିନିହି ମିନିଯୋଚାର ପେଇଟାର ପାଠାନ ।

ସମ୍ଭାଟ ହମାଯୁନ ପାରସ୍ୟ ଥେକେ ଏଦେର ନିଯେ ଆମେ ତାର ଦରବାରେ ।

‘ବାଦଶାହ ନାମଦାର’ ନାମେ ଆମାର ଏକଟି ଉପନ୍ୟାସେର ପ୍ରଚ୍ଛଦେ ମିନିଯୋଚାର ପେଇଟିଂ ବାବହାର କରା ହେଯେ ।

ହାରେମ ଦେଖେ ଶାଓନ ଫିରେଛେ । ତାର ମୁଖ ଆନନ୍ଦେ ଝାଲମଳ କରିଛେ । ପୁତ୍ର ନିଷାଦ କ୍ଳାନ୍ତ ଏବଂ ବିରକ୍ତ । ଆମି ପୁତ୍ରେର ଦିକେ

ତାକିଯେ ବଲଲାମ, ବାବା! କୀ ଦେଖଛ?

ମେ ଭୋତା ମୁଖ କରେ ବଲଲ, କିଛୁ ଦେଖି ନାହି, ଶୁଧୁ ହେଁଟେଛି । ତାର ହଟିବ ନା । ଏଥିର ବାବାର ମତୋ ବସେ ଥାକବ ।

ଶାଓନ ଦେଖିବେ ସୁଲତାନଦେର ଧନରତ୍ନ । ଧନରତ୍ନ ଆବାର ଏକା ଦେଖା ଯାଯା ନା । ବିଶ୍ୱାସେର ‘ଆହ-ଉହ’ ଧରି ଅନ୍ୟରା ନା ଶୁଣିଲେ ମଜା କହି?

ବାଧ୍ୟ ହାରେ ଧନରତ୍ନ ଦେଖାର ଜନ୍ୟ ଆମାକେବେ ସେତେ ହଲୋ । ଆମା ତାର ପୁତ୍ର ନିଯେ ଶ୍ଵାମିର ପାଶେ ବସଲ । ଧନରତ୍ନ ସେ ଅନେକ ଅତିଥିକେ ନିଯେ ଅନେକବାର ଦେଖେଛେ । ଆର ନା ।

ଇଯାସିର ବଲଲ, ଅନ୍ୟେ ଧନରତ୍ନ ଦେଖାର ପ୍ରଯୋଜନ କୀ? ନିଜେର ଥାକଲେ ପ୍ରତିଦିନ ଦେଖାତାମ ।

ଧନରତ୍ନେ ମିଉଜିଯାମ ରାଥ୍‌ଟ୍ରେନ୍ ଗୋହାନୋ । ସବ ସଂଗ୍ରହେର ଇତିହାସ ଲେଖା ଆଛେ । କେବେ ସହାଟ ବଞ୍ଚିତ୍ତେର ନିଦର୍ଶନ ହିସେବେ କୀ ପାଠିଯେଲେନ ସବ ଲେଖା ।

ମୁଖ ହଲାମ ଚାମଚ ହୀରା ଦେଖେ । ପଥିବୀର ସବଚେଯେ ବଡ଼ ହୀରାର ନାମ ‘କେହିମୁର’, ଏହି ଆହେ ବିଟିଶ ମିଉଜିଯାମେ । ହିତୀଯ ବଡ଼ ହୀରାର ନାମ ଦ୍ୟ ହୋପ । ଏହି ଆହେ ନିଉ ଇରିକେର ନ୍ୟାଚାରାଲ ହିଷ୍ଟି ମିଉଜିଯାମେ । ତତୀଯ ବଡ଼ ହୀରାର ନାମ ଦ୍ୟ ଶ୍ରୀନ ଅର୍ଥାତ୍ ଚାମଚ । ଚାମଚ ଆକ୍ରିତିର ଏହି ହୀରା ଅଟୋମାନ ସୁଲତାନଦେର ସମ୍ପତ୍ତି । ଏଥିନ ଟପକ୍ୟାପି ପ୍ରାଚୀନେ ମିଉଜିଯାମେ ଥିଲା ପେଇଲେନେ । ଦେଖେ ମନେ ହଲୋ ଆଣ୍ଟନେର ଗୋଲା । କୁପକଥାର ବହିଯେ ‘ସାତ ରାଜାର ଧନେ’ର କଥା ପାଓଯା ଯାଯ । ଏହି ହୀରା ସାତ ରାଜାର ଧନ, ଏତେ ସମ୍ଭାବ ନେଇ ।

ଧନରତ୍ନେ ଗନ୍ଧ ଥାକୁକ, ବରଂ ପବିତ୍ର ନିଦର୍ଶନ ସଂଗ୍ରହାଳାର କଥା ବଲା ଯାକ । ଅଟୋମାନ ସୁଲତାନରା ମୁସଲମାନଦେର ଅତି ପବିତ୍ର ନିଦର୍ଶନ ଏକଟା ବଡ଼ ହଲଘରେ ଜମା କରେଛିଲେ । ସେଇ ହଲଘରେ ତିନ ଶ ବହର ଦିବାରାତ୍ର ହାଫେଜରା କ୍ରମାଗତ କୋରାତାନ ପାଠ କରେ ଗେଛେନ ।

ଏହି ପବିତ୍ର କଥା ସର୍ବସାଧାରଣେର ଜନ୍ୟ ଖୁଲେ ଦେଓଯାର ପର ଏଥିନ ଶୁଧୁ ଦିନେର ବେଳାଯା କୋରାତାନ ପାଠ କରା ହୁଯ । କ୍ୟାମେଟ୍ ବାଜାନୋ ହୁଯ ନା, ହାଫେଜରା କୋରାତାନ ପାଠ କରେନ । ଆମି ଇଯାସିରକେ ବଲଲାମ, ଚାଲୋ, ପବିତ୍ର ଘରେ ଢୁକି ।

ମେ ବଲଲ, ନା ।
ଆମି ବଲଲାମ, ନା କେନ?

ଇଯାସିର ବଲଲ, ଅଜୁ ନେଇ, ତାଇ ଯାବ ନା ।

ଏଖାନେ ଚୁକତେ ଅଜୁ କରତେ ହୟ ?

ଆନେକ ଅମୁସଲମାନ ଓ ଯାଯା । ତାରା ଅଜୁ କରେ ନା । ତବେ
ମୁସଲମାନେର ଅଜୁ କରେ ଢୋକା ଉଚିତ ।

ଆମି ଅଜୁ ଛାଡ଼ାଇ ଚୁକଳାମ । ଏକଟ୍ ଅସ୍ପି ଲାଗତେ ଲାଗଲ ।
ଜୁତା ପରେ ଢୋକା ଯାଯା ନା ଏମନ ଜାଯଗାୟ କେଉଁ ସନ୍ଦି ଜୁତା ପରେ
ଢୋକେ ତାର ସେମନ ଲାଗେ, ମେ ରକମ । ପରିତ୍ର ନିଦର୍ଶନ କଙ୍କେ
ସେବ ନିଦର୍ଶନ ଆହେ ତାର କଯେକଟି ବଲି ।

ମୁସା (ଆ.)-ଏର ଲାଠି

ଏହି ସେଇ ଲାଠି, ଯା ମେବୋତେ ଫେଲ ଦିତେଇ ସାପ ହୟେ ଯାଯା ।
ଫେରାଉନେର ଜାଦୁକରଦରେ ସବ ସାପ ଶିଳ ଫେଲ । ଲାଠିଟା ପେୟ-
ରା ଗାହେର ସର ଡାଲେର ମତୋ । ଲାଠିଟାର ଶେଷ ଥାପ୍ତ ବାଁକା ନା,
ମୋଜା । ଲାଠିର ମାଥା ଥେକେ ତିନ ଇଞ୍ଚି ମତୋ ନିଚେ ଗାହେର କାଙ୍ଗ
ଥେକେ ଲାଠିର ମାଥାୟ ଏକ କାଙ୍ଗ ବେର ହୟେଛେ । ମନେ ହୟ ମୁସା
(ଆ.) ଏହିଥାନେଇ ହାତ ରାଖତେନ ।

ଏଥନ ଆମାର କିଛୁ ପ୍ରଶ୍ନ ଆହେ । ଏତ ପୁରନୋ ଲାଠି ଘୁଣ ଧରେ
ଝୁରବୁର ହୟେ ଯାଓୟାର କଥା । ଏଖାନେ ବାକବକ କରାହେ କିଭାବେ ?

ମାନୁସ ଲାଠି ବ୍ୟବହାର କରେ ହାଁଟାର ସୁବିଧାର ଜନ୍ୟ । ଏହି
ଲାଠିତେ ସେଇ ସୁବିଧା ପାଓୟା ଯାବେ ନା ।

ଏଟିଇ ଯେ ସେଇ ଲାଠି, ତାର ପକ୍ଷେ ପ୍ରମାଣ କି କି ଆହେ ?

ନବୀ ଇଉସୁଫ (ଆ.)-ଏର ପାଗଡ଼ି

ଇଉସୁଫ-ଜୁଲେଖାର ଇଉସୁଫ ନବୀ । ପୃଥିବୀର ସବଚେଯେ ରନ୍ପବାନ
ପୂର୍ବୟ ଇମ୍ବେ ଯିନି ସ୍ଥିକ୍ରତ । ଗାନ ଗାୟାର ଅଲୋକିକ କ୍ଷମତା
ନିଯେ ପୃଥିବୀତେ ଏସେଛିଲେ ।

ବଲା ହୟେ ଥାକେ, ବେହେଶେତିରା ତାର ଗାନ ଶୁନତେ ପାବେନ ।
ଆମାଦେର ଲୋକଗାନେ ଏହି ନବୀ ଏସେଛେନ ।

‘ପ୍ରେମ କହିରାହେ ଇଉସୁଫ ନବୀ

ତାର ପ୍ରେମେ ଜୁଲେଖା ବିବି ଗୋ...’

ଆମି ଶାଓନେର କାନେ କାନେ ବଲଲାମ, ଇଉସୁଫ ନବୀର ପାଗଡ଼ି
ଏଖାନେ ନତୁନେର ମତୋ ।

ଶାଓନ ବଲଲ, ତୁମି ପରିତ୍ର ସରେ ତୁକେଛ, ଏଟା ମନେ ରାଖବେ ।
ମନ ଥେକେ ଅବିଶ୍ଵାସ ଦୂର କରୋ ।

ଆମି ବଲଲାମ, ଅବଶ୍ୟାଇ । ମନେର ଅବିଶ୍ଵାସେର ଜନ୍ୟ ‘ସ୍ୟାରି’ ।

ନବୀଜିର (ସ.) କକ୍ଷ

ଏଖାନେ ଆହେ ତାର ଭାଙ୍ଗ ଦାଂତେର ଏକଟି ଅଂଶ । ଏକଟି
ଦାଢ଼ି । ତାର ନିଜେର ଦ୍ୱାକ୍ଷର କରା ଆରବିତେ ଲୋଖା ଏକଟି ଚିଠି ।
ତାର ପରିତ୍ର ପଦଚିହ୍ନ (ସୋନା ଦିଯେ ବାଁଧାନୋ) ।

ନବୀଜିର ପରିଧେଯେ ଏକଟି ଆସିନ ଆହେ । ନବୀଜିକେ ଏହି
ଆସିନ ଉପହାର ଦିଯେଛିଲେ ଏକଜନ କବି । କବିର ନାମ କା’ବ
ବିନ ଜୁହେଇର । ଏହି କବି ନବୀଜିକେ ନିଯେ ସେ କବିତାଟି
ଲିଖେଛିଲେ । ଏହି କବିତାଟିକେ ଦେଯାଲେ ଉତ୍କର୍ଷ କରା ଆହେ ।

ଆମି ଆସିନେ ସାମନେ କିଛୁଟା ଅସ୍ପି ନିଯେ ଦାଁଡ଼ାଲାମ ।
କାରଣ ଆମାଦେର ପରିତ୍ର ଗ୍ରହ କୋରାତାନ ଶରିକେ କବିଦେର ନଗନ୍ୟ
କରେଇ ଦେଖା ହୟେଛେ—

ମୁରା ୨୬, ଆୟାତ ୨୨୪

And the poets it is those staying in evil, who follow them.

ମୁରା ୨୧, ଆୟାତ ୫

No they say these are medleys of dreams—No he
forged it—No he is but a poet.

ମୁରା ୩୭, ଆୟାତ ୩୬

When it's SMART
never say it's SMALL

And say, What! Shall we give up our Gods for the satire of a poet possessed?

ସୁରା ୫୨, ଆୟାତ ୩୦

Or do they say-'A poet! We await for him some calamity by time.'

ନୀରୀଜିର ଅଣ୍ଠିନଟିତେ ରମଜାନ ମାସେ ଅଟୋମାନ ସୁଲତାନରା
ଏକବାର ଚମୁ ଥେବେନ । ଅଣ୍ଠିନ ଯେଣ ନଷ୍ଟ ନା ହୁଯ ତାର ଜନ୍ୟ
ଆଣ୍ଠିନେର ଉପରେ ମସଲିନେର ରଙ୍ଗମଳ ବିଛିଯେ ଚମୁ ଖାଓୟା ହତୋ ।
ଆଣ୍ଠିନଟି କାଳୋ ଉଲ ଜାତୀୟ ସୁତାର ତୈରି ।

ହଜରତ ଆଲୀ (ରା.)-ଏର ତରବାରି

ତରବାରିର ସେ ଆକୃତି, ସେ ବିଶାଲତ୍ବ, ତାତେ କାରୋ ପକ୍ଷେଇ
ଏ ତରବାରି ଉଚ୍ଚ କରା ମୁଣ୍ଡର ନୟ ବଳେ ଧାରଣା ହୁଏୟା ସ୍ଵାଭାବିକ ।
ହଜରତ ଆଲୀର ଶରୀରେ ଅବଶ୍ୟକ ଦାନବୀୟ ଶକ୍ତି ଛିଲ ।

ନୀରୀଜିର କଣ୍ଯା ଫାତୋୟ (ରା.)-ଏ ଜାୟନାମାଜ

ଜାୟନାମାଜଟି ବେଶ ବଡ଼ । ତିନି ସେ ଜାମା ପରେ ନାମାଜ
ପଡ଼ିଲେ, ସେଇ ଜାମାଟିର ସଂରକ୍ଷିତ ଆଛ ।

ପବିତ୍ର କଷେ ଦୁକେ ସୁଲତାମନ ମାତ୍ରିଇ ଆବେଗେ ଅଭିଭୂତ
ହବେନ-ଏଟାଇ ସ୍ଵାଭାବିକ । ଏହି ଆବେଗ ସେ କୋଣ ପର୍ଯ୍ୟାୟେ ଯେତେ
ପାରେ ତା ପବିତ୍ର କଷେ ଉପର୍ହିତ ନା ହଲେ ବ୍ୟାକରାର ଉପାୟ ନେଇ ।
ଏକପର୍ଯ୍ୟାୟେ ସବାଇ କାନ୍ଦିତେ ଶୁରୁ କରେ । ଏହି ସମ୍ଭବତ ଆମାଦେର
ଅନ୍ତର୍ଗତ ରଙ୍ଗେର ଭେତରେ କାଜ କରେ । ଏକସମୟ ଦେଖି ଶାନ୍ତେର
ଚୋଖ ଦିଯେ ପାନ ପଡ଼ଇ । ଅଶ୍ରୁଜଳ ଛୋଟାଟେ ଝୋଗେର ମତେ,
ଆମାର ଚୋଖଓ ଭିଜେ ଉଠିଲ । ପ୍ରତି ନିଯାଦ ଆବର ହେବେ ବଲଲ,
ବାବା, ସବାଇ କାନ୍ଦିଦେଇ କେନ? ଆମି ଏଥାନେ ଥାକବ ନା । ଆମାର
ଭୟ ଲାଗିଛି ।

ଆମି ଅଭିଭୂତ ହନ୍ଦେ ପୁତ୍ରେର ହାତ ଧରେ ବେର ହୁୟ ଏଲାମ ।
ବାସାୟ ଫିରିତେ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୁୟେ ଗେଲ । ଦିନେର ଶେଷ ଏବଂ ରାତରେ
ଶୁରୁର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସମୟଟା ଆମାର ଜନ୍ୟ ଖାରାପ । ଏହି ସମୟେ ଆମି
ଏକଧରନେର ଅହିରତା ବୋଧ କରି ।

ଇହାସିରଦେର ବାଡ଼ିର ବାରାନ୍ଦାୟ ଇଜିଚ୍ୟୋରେ ତୁରି କଫିର ମଧ୍ୟ
ନିଯେ ବସେଛି । ବିଚିତ୍ର ଅହିରତାର ଭେତର ଦିଯେ ଯାଚି । ତଥିନ
ମନେ ହଲୋ, ମନ୍ତ୍ର ଭୁଲ କରେଛି । ସୁଲତାନେର ହାରେମ ଆମାର ଦେଖା
ଉଚିତ ଛିଲ । ଏହି ହାରେମ କତ ତରଣୀର ଦୀର୍ଘର୍ଷାସ ବାତାସେ
ଭାସିଛେ । ତାର ଏକଟି ଦୀର୍ଘର୍ଷାସ ସଦି ଶୁନିତେ ପେତାମ । ତାଦେର
ପାରେର ନୁପୁରେ ରିନବିନ ଶବ୍ଦ, ଗାନେର ଏକଟି କଲି ।

ଆମି ପାରେର ଦିନ ହାରେମ ଦେଖିତେ ଯେତେ ଚାଇ ଏବଂ ମେଖାନେ
ସକାଳ ଥେକେ ସନ୍ଧ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥାକିତେ ଚାଇ ଶୁନେ ଇହାସିରେର ଚୋଖ
କପାଲେ ଉଠିଲେ ଗେଲ । ସେ ବଲଲ, କେନ?

ଆମି ବଲଲାମ, ହାରେମ-କନ୍ୟାଦେର ଫିସଫିସାନି ଶୁନିତେ ଚାଇ,
ଦୁ-ଏକଟା ଗାନେର କଲି ଶୁନିତେ ଚାଇ ।

ଇହାସିର ବଲଲ, ଓଦେର ତୁମି ପାବେ କୋଥାଯା? ଶୁନ୍ୟ ହାରେମ ଥାଁ
ଥାଁ କରେଛେ ।

ଆମି ବଲଲାମ, ଇହାସିର! ଆମି ଏକଜନ ଲେଖକ । ଲେଖକରା
ଆଲୋକିକ ସୁର ଶୁନିତେ ପାନ ।

ଶାଓନ ବଲଲ, ବ୍ରାଦାର ଇହାସିର । ଆମାର ସ୍ଵାମୀର ମାଥାଯ ଗଲ୍ଲ
ସୁରାହେ । ସେ ମନେ ହୁଯ ହାରେମ-କନ୍ୟାଦେର ନିଯେ ଗଲ୍ଲ-ଉପନ୍ୟାସ କିଛୁ
ଲିଖିତେ ଚାଯ ।

ଶାଓନ ଠିକିଇ ଧରେଛେ । ହାରେମର ଦୁଇ ବୋନେର ଗଲ୍ଲ ଆମି
ଅନ୍ୟଭାବେ ଲିଖିତେ ଚାଇ । ଏହି ଦୁଇ ବୋନ ବଡ଼ ହଲୋ ଅଟୋମାନ
ସୁଲତାନେର ହାରେମ । ତାଦେର ଉପହାର ହିସେବେ ପାଠାନେ ହଲୋ
ପାରସ୍ୟ ସମ୍ରାଟେର କାହେ । ମେଖାନେ ଥେକେ ତାଦେର ପାଠାନେ ହଲୋ
ସ୍ମାରଟ ଆକବରେର ଦରବାରେ ।

ପରପର ଦୁଦିନ ଆମାର କାଟିଲ ହାରେମ ଘୁରେ ଘୁରେ । ଇହାସିର
ସାରାକଣ ଆମାର ପାଶେ ରହିଲ । ସେ ତାଙ୍କିନ୍ଦ୍ରିୟରେ ଆମାକେ ଦେଖେ
ମାବେ ମାବେ ବଲେ, କୋନୋ କଥାବାର୍ତ୍ତ କି ଶୁନିତେ ପାଛ?

ହାରେମ ଘୁରେ ଘୁରେ ଆମି ଅନେକ କିଛୁଇ ଜାନଲାମ । ଜାନାର
ଉତ୍ସ ଗାହିତ ଏବଂ ବିହପତ୍ର । କିଛୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଛି ।

କାନ୍ତାଘର

କୋନୋ ହାରେମ-କନ୍ୟାର ସଦି ପ୍ରାଗଖୁଲେ କାନ୍ଦିତେ ଇଚ୍ଛା ହତୋ,
ଏହି ଘୁରେ ତୁରି କାନ୍ଦିତ । ଏକଜନ କେରାନି (ଖୋଜା) ଏହି ଘରେର
ରୋଟ୍ରାର ରାଖିତେ । କୋନ ମେଯେ କଥିନ ଏହି ଘରେ ତୁକେଛେ,
କତକଣ କେନ୍ଦ୍ରିତେ ହାରେମ ହିସାବ ।

ନିର୍ବାଚିତା ଘର

ସୁଲତାନ କୋନ ଭାଗ୍ୟବତୀର ସଙ୍ଗେ ରାତ କାଟାବେନ ତା ଏକଦିନ
ଆଗେ ଠିକ କରା ହତୋ । କେ ଠିକ କରାନେ? ସମ୍ଭାବ ସ୍ୱର୍ଗ, ନାକି
ଅନ୍ୟ କେଟେ, ତା ଜାନାତେ ପାରିନି । ପଥାନ ନିର୍ବାଚିତାର ସଙ୍ଗେ
ଆରୋ କରେକଜନକେ ରାଖିବା ହାରେମ । ସଦି ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମୂଳ
ନିର୍ବାଚିତାକେ ସୁଲତାନେର ପଚନ୍ଦ ନା ହୁୟ ।

କେରାନି ଘର

ଏହି ସର ସୁଲତାନେର ଶୋବାର ଘରେର କାହେଇ । ତିନଜନ ଖୋଜା
କେରାନି ଖାତାପତ୍ର ନିଯେ ଏହି ଘରେ ଥାକିତ । ତାଦେର କାଜ, କୋନ
ମେଯେ ସୁଲତାନେର ସଙ୍ଗେ ରାତ୍ରିଯାପନ କରେଛେ, କଥିନ ବେର ହେୟେଛେ ।
ତାର ହିସାବ ରାଖିବା

ରାତରେ ଅଭିଭୂତ ନିଯେ ମେଯେଗୁଲୋ କାରୋ ସଙ୍ଗେ ଗଲାଗୁଲିବ
କରାଇଁ କି ନା ତାଓ କଠିନଭାବେ ଲକ୍ଷ ରାଖିବା ହାରେମ । ରାତରେ
ଅଭିଭୂତ ନିଯେ ଗଲ୍ଲ କରାର ଶାସ୍ତି-ଚାମଡାର ବ୍ୟାଗେ ସେଲାଇ କରେ
ବସଫରାମେ ଫେଲେ ଦେଓଯା ।

ହାରେମ ସମୟ କାଟାନେର ଜନ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ରାସ୍ତୁଲେର ଦରଶନୀୟ କିଛୁଇ
ଆମର ଦେଖା ହୁଯାନି । ଶାଓନ ଦେଖେଛେ ।

ହାରା ସୁଫିଯା (ହାଜିଯା ସୁଫିଯା)

ବିଲ ସମ୍ଜିଦ

ହିପୋଡ଼ାମ

ମିନରେର ଆବରିକ୍ଷ

ମାରାପନଟାଇନ କଲାମ

ଇନ୍ଦ୍ରାସ୍ତୁଲ ବିଷୟେ ଜାନାର ଜନ୍ୟ ଆମି ଏକଟା ବହୁ କିନଲାମ ।
ମେବେଳ ପୁରକ୍ଷାର ବିଜୟୀ ତୁରି ଭାବି ଲେଖକ ଓରହାନ ପାମୁକେର

'Istanbul : Hatiralar Ve Sehir'.

ଅର୍ଥ ହଲୋ 'ଇନ୍ଦ୍ରାସ୍ତୁଲ : ସ୍ମୃତିର ଶହର' ।

ଇହାସିରେର ବଜା ଆଟୁନି ଥେକେ ମୁକି ପେତେ ଏହି ବହୁଟି
ଆମରେ କାହାଯା କରେଛେ । କିଭାବେ କରେଛେ ବଲି । ଆମି
ଇହାସିରକୁ ବଲଲାମ, ଏ ବହୁଟି ଆମି ମୂଳ ଟାର୍କି ଭାଷାଯ ପଡ଼ିତେ
ଚାଇ । ତମି ଆମାକେ ଭାବେମତୋ ଏହି ଭାଷା ପେଖାଓ, ଯାତେ
ଆମି ଲିଖିତେ ଏବଂ ପଡ଼ିତେ ପାରି ।

ଇହାସିର ବଲଲ, ମେ ତୋ ଅନେକ ସମରେର ବ୍ୟାପାର । କମ କରେ
ହଲେ ଏକ ବଚର ଲାଗାବେ ।

ଆମି ବଲଲାମ, ଏକ ବଚର ତୋ ତୁମି ଆମାଦେର ରାଖିବେ, ତାଇ
ନା?

ଇହାସିର ହୋ ହୋ କରେ ହେସ ଫେଲେ ବଲଲ, ତୁମି ରମ୍‌ପିକ
ଆଚ । ଠିକ ଆଛେ, ତୋମାଦେର ପ୍ଲେନେର ଟିକିଟ କଲଫାର୍ମ କରାଛି ।

ତୋମାକେ ଆମି ଏକଟା ଉପହାର ଦିତେ ଚାଇ । କି ଚାଓ ବଲୋ ।

ଆମି ବଲଲାମ, ସନ୍ତା ଧରନେର ଉପହାର, ନାକି ଦାଳି?

ଇହାସିର ବଲଲ, ଅବଶ୍ୟକ ଦାମି । ବଲଲ କୀ ଚାଓ?

ଆମି ବଲଲାମ, ଦାମି ଉପହାର ହଲେ ତୋମାର ହଦ୍ୟଟା ଦିତେ
ପାରୋ ।

a smart
inside
makes the outside
look even better

KITCHEN
SOLUTIONS

শাওন বলল, যে রকম ভুলোমনের মানুষ, একদিন দেখা যাবে আমাদের বেড়াতে নিয়ে ফেলে রেখে চলে আসবেন।

আমি বললাম, এ আশক্ত একেবারেই যে নেই, তা নয়।
বলো কি!

আমি বললাম, তোমার শঙ্কা দূর করি। মানুষ হিসেবে জুয়েল আইচ কেমন?

শাওন বলল, অতি ভালো মানুষ।

আমি বললাম, এই অতি ভালো মানুষকে পাঁচ দিয়ে গুণ করলে যা হয় তার নাম শংকু আইচ। চার বছর আগে শংকুর সঙ্গে আমার দুই দিনের জন্য পরিচয় হয়েছিল। মাত্র দুই দিনের পরিচয়ে আমি তাকে একটা বই উৎসর্গ করি। এমন ঘটনা আগে ঘটিনি।

শাওন বলল, উৎসর্গপত্রে তুমি কী লিখেছিলে তা আমার মনে আছে।

আমি বললাম, নিশ্চিন্ত মনে ভর্তা মাথিয়ে মোরগের মাংস খাও, তোমার ভালো লাগবে। কল্পনা করে নিলেই হলো ভাত দিয়ে মাংস খাও।

তুমি কি তাই করছ?

আমি বললাম, অবশ্যই তাই করছি। কল্পনা করছি গরম কালজিরা চালের ধোঁয়া-তো ভাত।

শাওন বলল, তোমাদের লেখকদের অনেক সুবিধা। ধন্য কল্পনাশক্তি।

ভোরবেলা শংকু গাড়ি নিয়ে উপস্থিত। আমি বললাম, কোথায় যাচ্ছি?

শংকু বলল, আপনার পছন্দ হবে এমন জায়গায় নিয়ে যাচ্ছি।

আমাদের এলএ ভুমণের প্রথম দিন শুরু হলো।

শংকু আমাদের নিয়ে গেল এক কবরখানার। আমি এবং শাওন মুখ চাওয়া-চাওয়ি করলাম। শংকু বলল, আপনার বই পড়ে জেনেছি, স্মৃত্য বিষয়ে আপনার বিরাট কোতুহল। এ জনাই কবরখানায় নিয়ে এসেছি।

আমি বললাম, খুব ভালো করেছে।

এই কবরখানার নাম Forest lawn.

আমি বললাম, সুন্দর নাম।

মাইকেল জ্যাকসনের কবর এইখানে। তবে কোথায় কবর তা গোপন। ভক্তরা খবর পেলে হাড়গোড় নিয়ে যাবে।

হুমায়ন ভাই, গাড়ি থেকে নামুন।

নিতান্ত অনিচ্ছায় গাড়ি থেকে নামলাম।

শংকু বলল, কবর ব্যবসা আমেরিকানদের খুব ভালো ব্যবসা। খাবারের দোকান, হোটেলের চেইন থাকে। ম্যাকডোনাল্ডের চেইন, বারগার কিং-এর চেইন। কবরখানারও চেইন আছে। Forest lawn-এর চেইন সারা আমেরিকায় আছে।

এটা নতুন তথ্য, শুনে ভালো লাগল। কবরখানা দেখেও ভালো লাগল। সবুজ ঘাসের চাদর, ঘাস কাটা মেশিনে চমৎকার করে কাটা। প্রতিটি কবরের নামফলকের পাশে রংবেরঙের ফুল। পটে আঁকা ছবির মতো সুন্দর। এর চেয়েও অবাক কাণ্ড, গান-বাজনা হচ্ছে, এক পাশে ছবির এক্সিবিশন।

শংকু বলল, এরা কবরস্থান একটি ভৌতিক্রম জায়গা—এই কনসেপ্ট বদল দিতে যাচ্ছে। এখানে নাচ হয়, গান-বাজনা হয়, মেলা হয়। সবাই আনন্দ করে।

আমেরিকানরা ফান লাভিং জাতি। কবরখানায় নর্তন-কুর্দন করবে, এটই স্বাভাবিক।

আমরা থাকতে থাকতেই শব্দাত্মার বিশাল গাড়িবহর চুকল। নিয়াম অনুসারে দিনের বেলায়ই একটি গাড়ির

হেডলাইট জুলানো। প্রতিটি গাড়িতে হলুদ রঙের কাপড়ের পতাকা। পতাকায় লেখা Fonerial (শব্দাত্মা)।

শংকুর কাছে শুনলাম, শব্দাত্মার গাড়িবহর যখন যায় তখন আশপাশের সব গাড়িকে থেমে যেতে হয়। একমাত্র শব্দাত্মার গাড়ি রাস্তার লাল স্টপ সিগন্যালে না থেমে চলে।

রেড সিগন্যালে গাড়ি না থেমে চলে যাওয়ার অনুমতি আমেরিকানদের কাছে বিশাল ব্যাপার।

মৃত আমেরিকানরা এই সম্মান পায়; কিন্তু তারা সম্মানের বিষয়টা জানতে পারে না।

আমেরিকান কবরস্থান নিয়ে আমার মাঝের একটি সুন্দর গল্প আছে। তিনি একবার কিছুদিনের জন্য আমেরিকায় গিয়েছিলেন। উঠেছেন আমার ছেটভাই জাফর ইকবালের নিউ জার্সির বাসায়।

সকাল থেকে বিকেল পর্যন্ত তিনি একা। ছেলে, ছেলের বউ চলে যায় কাজে। নাতি-নাতনি যায় স্কুলে। তিনি তাঁর একবার ঘোঁচার ব্যবস্থা করলেন। একদিন বেড়াতে বের হয়ে কবরখানা আবিষ্কার করে ফেলেন। বাকবাকে কবরস্থান। ফুলে ফুলে ভরা। তিনি রোজ সেখানে যান। কবরে শায়িতদের জন্য দোয়া-খায়ের করেন।

একদিন জাফর ইকবাল জিজেস করল, রোজ আপনি কোথায় বেড়াতে যান?

মা বললেন, কবরস্থানে। দোয়া-খায়ের করি, অজিফা পাঠ করি, আমার ভালো লাগে।

আপনার হাঁটার দূরত্বে তো কোনো কবরস্থান নেই। আমি আজ আপনার সঙ্গে যাব।

মা উৎসাহ নিয়ে ছেলেকে কবরস্থান দেখাতে নিয়ে গেলেন। জাফর ইকবাল স্তুতি হয়ে দেখল, কবরস্থানটি কুকুরদের জন্য। আমেরিকানের প্রিয় কুকুর এখানে সমাহিত হয়।

শায়িতদের দোয়া-খায়ের, অজিফা পাঠ সবই বিফলে গেল। কুকুরদের পরকালে তার পাওয়ার ব্যবস্থা নেই। যত দূর জানি, একটিমাত্র কুকুর তার পাবে, তার নাম ‘কিতমির’, যে তার প্রভুদের সঙ্গে গৃহায় ঘূর্মন্ত।

আমার দ্বিতীয় দিনের ভ্রমণে বের হয়েছি। খানিকটা শক্তি, কবরস্থানের মতো কোথাও উপস্থিত হই কি-না। এবার হয়তো শংকু নিয়ে যাবে যানুষকে যেখানে দাহ করা হয় সেখানে।

আমেরিকানদের শুশান দশনীয় হতে পারে!

শংকু শুশান নিয়ে গেল না, আমাদের এক মানমন্দির উপস্থিত করল। অতি উৎসাহের সঙ্গে বলল, হুমায়ন ভাই! আপনি আকাশে দেখতে ভালোবাসেন বলে আপনাকে মানমন্দিরে নিয়ে এসেছি।

আমি বললাম, ‘অ’।

শাওন বলল, ‘অ’।

হতাশার কারণে তার ‘অ’ ধ্বনিও মিয়ান।

আমি শংকুকে বললাম, তোমার মানমন্দির দেখার আইডিয়া অসাধারণ। তবে আজ কেন জানি খুব ক্লুস লাগছে। জেট ল্যাগ তৃতীয় দিনে ভালোবাসা জানান দেয়। আরেক দিন এসে মানমন্দির দেখলে কেমন হয়?

শংকু বলল, আপনারা রেস্ট নিন। আমরা আরেক দিন আসব। মানমন্দির পালিয়ে যাচ্ছে না।

তৃতীয় দিনের কথা। আমাদের কিছু বোাবার আগেই শংকুর গাড়ি এসে মানমন্দিরে থামল। আমি শাওনকে কানে কানে বললাম, মানমন্দির না দেখা পর্যন্ত শংকু রোজ

Some Kitchen Tricks

- To keep the ants away from sugar container put 1/3 pieces of clover in the container.
- To keep the house blower away from kitchen keep a peacock feather.
- To keep the vegetables fresh for a longer time, wrap them in newspaper before putting them in bags.
- To keep potatoes from browning, place an apple in the bag with the potato.
- Keep a space in the vessel while boiling milk to avoid sticking the milk at the bottom of the vessel.
- When storing empty airtight containers, throw in a piece of salt to keep them free getting sticky.
- Before squeezing juice from a fresh lemon, keep it in the microwave for 10 seconds to prevent sour juice.
- Keep the water in which an egg has been boiled to clean up the spoon afterwards.

আমাদের এখানে আনতে থাকবে। এর চেয়ে চলো মানমন্দির দেখি।

শাওন মুখ কালো করে মানমন্দিরে ঢুকল। কোথায় হলিউড, ডিজনিল্যান্ড আর কোথায় বৈজ্ঞানিক কর্মকাণ্ড অবজারভেটরিতে ছায়াপথ দর্শন।

আমেরিকা ভ্রমণ শেষ করে শাওনকে জিভেস করলাম, সবচেয়ে মুঝে কী দেখ হয়েছ?

সে বলল, উইলিয়াম গ্রিফিত মানমন্দির।

শাওন সত্ত ভাষণ করেছে। যে মানুষটির নামে এই মানমন্দির, তাঁর প্রসঙ্গে কিছু বলে নিই।

হিন্দু মিথ্যাজ্ঞিতে স্বর্ণের ধনতাঙ্গারির নাম কুবের। সেই থেকে ধনবানদের আমরা আদর (?) করে বলি ধনকুবের।

আমেরিকানরা মিথ্যাজ্ঞির ধার ধারে না। তারা ধনসম্পদ সংখ্যায় প্রকাশ করে। কেউ বিলিয়নিয়ার, কেউ বিলিয়নিয়ারও ওপরে, উইলিয়নিয়ার।

অর্থ উপর্জন করেছেন খনি ব্যবসা করে। নিঃস্তান মানুষ। স্তুর সঙ্গে সম্পর্ক বিষাক্ত।

তিনি ঠাণ্ডা মাথায় স্তুরে খুন করার পরিকল্পনা করলেন। হলিডে পালনের কথা বলে স্তুরে নিয়ে গেলেন সমুদ্রপাড়ের এক রিসোর্টে। স্তুর মাথায় খুব কাছ থেকে পিস্তলের গুলি করে পুলিশকে জানালেন The bitch is dead. Arrest me. কুকুরী মারা গেছে। আমাকে গ্রেপ্তার করো।

স্তুর কিন্তু মারা যাননি। পিস্তলের গুলিতে একটা চোখ শুধু নষ্ট হয়েছে।

হত্যাচারের অভিযোগে উইলিয়াম গ্রিফিতের সাজা হয়ে গেল। স্তুর বিষাক্ত সঙ্গ থেকে মুক্তি পাওয়ার আনন্দে আনন্দিত হয়ে জেলে ঢুকলেন।

ব্যাংকে তাঁর ডলারের পর্বত, এভারেস্টের কাছাকাছি পৌঁছাল। মেয়াদ শেষ করে উইলিয়াম গ্রিফিত জেলখানা থেকে বের হলেন। ক্যালিফোর্নিয়া স্টেটকে জানালেন, তিনি তাঁর সব সম্পদ সরকারকে দান করতে চান। একটি শর্ত আছে। মানমন্দির স্থাপন করতে হবে। এমন মানমন্দির, যেখানে সাধারণ মানুষ যাবে। আকাশ দেখবে। মানমন্দির স্থাপনের সব খরচও তাঁর।

লুকে নেওয়ার মতো প্রস্তাব, কিন্তু ক্যালিফোর্নিয়া স্টেট এ প্রস্তাব প্রত্যাখ্যান করল, কারণ একটি স্টেট অপরাধীর দান নিতে পারে না।

মৃত্যুর পর আর উইলিয়াম গ্রিফিত অপরাধী রহিলেন না। মত মানুষ অপরাধী নয়। ক্যালিফোর্নিয়া স্টেট উইলিয়াম গ্রিফিতের দান গ্রহণ করল। এই দানে নগদ অর্থ ছাড়াও

আছে সাত হাজার একর জমি। এই জমিতে এখন আছে গ্রিক থিয়েটার।

(উইলিয়াম গ্রিফিত গ্রিক ছিলেন, সেই সম্মানে গ্রিক থিয়েটার)

গ্রিক ক্লাব

জাপ্পিং-এর জায়গা

যোগো চৰার জায়গা

অতি দৃষ্টিন্দন পার্ক।

উইলিয়াম গ্রিফিতের মানমন্দির নিয়ে ব্যস্ত হওয়ার কারণটা মজার।

তিনি ঘোবানে একবার কোনো এক মন্দির থেকে আকাশের দিকে তাকিয়ে বিস্ময়ে অভিভূত হয়েছিলেন। তিনি চেয়েছিলেন তাঁর বিস্ময় সবার মধ্যে ছড়িয়ে দিতে।

মানমন্দিরে ঢোকার মুখেই উইলিয়াম গ্রিফিতের একটি বাণী।

‘পৃথিবীর সব মানুষ যদি একবার মাত্র মানমন্দির থেকে দুরবিন দিয়ে আকাশ দেখত, তাহলে সবাই তাদের ক্ষুদ্রতা, তুচ্ছতা ধরতে পারত। সবার মানসিকতাই যেত পাল্টে।’

উইলিয়াম গ্রিফিতের মানমন্দির সাধারণকে আকাশ দেখানোর অতি আধুনিক এক মানমন্দির।

আমি শাওনকে নিয়ে মানমন্দিরের প্রতিটি ঘর ঘুরে ঘুরে দেখলাম। জ্যোতিবিদ্যার ইতিহাস পুরোটাই ধরা আছে। সে এক বিস্ময়কর অভিজ্ঞতা।

মানমন্দির প্রসঙ্গে বালাদেশে এক মন্ত্রীর গল্প বলার লোভ সামলাতে পারছি না। আওয়ামী লীগের মন্ত্রী, নাকি বিএনপির মন্ত্রী—সেই বিতর্কে যাইছি না। জিনিস একই।

অ্যাস্ট্রলিজারদের এক সভায় মন্ত্রী উপস্থিত হয়ে ঘোষণা করলেন, সরকার তাঁদের জন্য একটি মানমন্দির তৈরি করে দেবে। অ্যাস্ট্রলিজাররা খাবি খেলেন, কারণ তাঁরা আকাশ দেখেন না, তাঁরা ভাগ্য গণনা করেন। মানুষের জন্মতারিখ দিয়ে ঠিক্কিজি তৈরি করেন। কার কোন রঞ্জ ব্যবহার করতে হবে, সেই বিধান দেন।

আমি গ্রিফিত মানমন্দির দেখে কী পরিমাণ মুক্তি হয়েছি, তার উদ্বারণ দিই। অবজারভেটরিয়ার বিক্রয়কেন্দ্র থেকে আমি একটা টেলিস্কোপ কিনে ফেলি। আমার তিনটি টেলিস্কোপ নুহাশ পল্লীতে পড়ে আছে, তাতে কী? এটা গ্রিফিত মানমন্দিরের স্মৃতিচিহ্ন।

গ্রিফিত মানমন্দিরে আমার পুত্র নিয়াদের একটি ঘটনা আছে। ঘটনাটি বয়ান করছি।

গ্রিফিত মানমন্দিরে একটি প্লানেটেরিয়ামও আছে। পনেরো মিনিটের শো। এই শোতে আকাশ দেখানো হয়। জীবনে

